

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA
[MACIEJ SZPUNAR] SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 19. jūnijā¹

Lieta C-93/18

Ermira Bajratari
pret
Secretary of State for the Home Department,
 piedaloties
AIRE Centre

(*Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa, Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Savienības pilsonība – Direktīva 2004/38/EK – Trešās valsts valstspiederīgā, kas ir nepilngadīgu Savienības pilsoņu tiešs augšupējs radnieks, uzturēšanās tiesības – 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts – Nosacījums par pietiekamiem līdzekļiem – Līdzekļi, ko veido ienākumi no darba, kas ir veikts bez uzturēšanās un darba atļaujas

I. Ievads

1. Lūdzot sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa, Apvienotā Karaliste) lūdz Tiesu sniegt Direktīvas 2004/38/EK² 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretāciju.

2. Iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi būtībā attiecas uz to, kas ir pietiekami līdzekļi, kādiem jābūt Savienības pilsoņa rīcībā, ja šos līdzekļus, kas ir maziem bērniem, Savienības pilsoņiem, veido viņu tēva, trešās valsts valstspiederīgā, ienākumi par darbu dalībvalstī, kura veikšanai šajā dalībvalstī viņam vairs nav uzturēšanās un darba atļaujas sakarā ar uzturēšanās atļaujas termiņa beigām, lai gan iepriekš šāda uzturēšanās un darba atļauja ir bijusi.

3. Lai gan tieši šim konkrētajam jautājumam Tiesa pievērsīsies pirmo reizi, tomēr jānorāda, ka pamatlietā aplūkoto tiesību normu Tiesa jau ir interpretējusi it īpaši spriedumā *Zhu un Chen*³.

4. Līdz ar to izskatāmajā lietā Tiesai būs īpaši jāprecizē šī sprieduma tvērums konkrētās pamatlīetas kontekstā.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004 L 158, 77. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) (OV 2011, L 141, 1. lpp., un labojumi – OV 2004, L 229, 35. lpp. un OV 2005, L 197, 34. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/38”).

3 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. Direktīvas 2004/38 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

1) “Savienības pilsonis” ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) “ģimenes loceklis” ir:

[..]

b) partneris, ar ko Savienības pilsonis ir noslēdzis reģistrētas partnerattiecības, pamatojoties uz kādas dalībvalsts tiesību aktiem, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos reģistrētas partnerattiecības ir noteiktas kā līdzvērtīgas laulībai, un saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts attiecīgajos tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem;

[..]

d) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošie tiešie augšupējie radnieki;

3) “uzņēmēja dalībvalsts” ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības.”

6. Šīs direktīvas 3. panta “Saņēmēji” 1. punktā ir noteikts:

“Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.”

7. Minētās direktīvas 7. panta “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

[..]

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

[..].”

8. Direktīvas 2004/38 14. panta “Uzturēšanās tiesību saglabāšana” 2. punktā ir noteikts:

“2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.”

B. Apvienotās Karalistes tiesiskais regulējums

9. Vienīgā tiesību norma, ko *Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa) min savā lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu, ir *Immigration Act 1971* (1971. gada likums par imigrāciju) 1. panta 2. punkts, saskaņā ar ko personai, kura nav Apvienotās Karalistes pilsoņe, ir jābūt atļaujai uzturēties, strādāt un apmesties Apvienotajā Karalistē⁴.

III. Pamatlietas rašanās fakti, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

10. Albānijas valstspiederīgā *Ermira Bajratari* kopš 2012. gada dzīvo Ziemeļīrijā. Viņas laulātajam *Durim Bajratari*, kurš arī ir Ziemeļīrijā dzīvojošs Albānijas valstspiederīgais, laikposmā no 2009. gada 13. maija līdz 2014. gada 13. maijam bija uzturēšanās atļauja, kas viņam ļāva dzīvot Lielbritānijā. Šī atļauja viņam bija izsniegta, pamatojoties uz viņa iepriekšējām attiecībām ar *Toal* kundzi, Apvienotās Karalistes valstspiederīgo⁵, kuras beidzās 2011. gada sākumā.

11. Lai gan pēc attiecību beigām ar *Toal* kundzi *E. Bajratari* laulātais 2011. gadā devās prom no Apvienotās Karalistes, lai Albānijā apprecētos ar prasītāju pamatlietā, 2012. gadā viņš atgriezās Ziemeļīrijā. Viņa uzturēšanās atļauja nekad netika atcelta.

12. Laulātajiem ir trīs bērni, kuri visi ir dzimuši Ziemeļīrijā, un diviem no bērniem ir piešķirts apliecinājums par Īrijas valstspiederību.

13. Kopš 2009. gada *E. Bajratari* laulātais veica dažādus darbus, tostarp kā darbinieks restorānā Ziemeļīrijā, bet viņš strādāja nelikumīgi kopš 2014. gada 12. maija, kad beidzās viņa uzturēšanās atļaujas termiņš.

14. Ģimene nekad nav pārvietojusies un uzturējusies citā Savienības dalībvalstī, kā vien Apvienotajā Karalistē.

15. Pēc sava pirmā bērna, kas ir Īrijas valstspiederīgais, piedzimšanas prasītāja pamatlietā iesniedza *Home Office* (Iekšlietu ministrija, Apvienotā Karaliste) pieteikumu, lai atzītu atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar Direktīvu 2004/38, atsaucoties uz to, ka viņa ir persona, kuras faktiskā apgādībā ir viņas bērns, Savienības pilsonis, un norādot, ka uzturēšanās atļaujas atteikums liegtu viņas bērnam iespēju izmantot viņa Savienības pilsoņa tiesības.

16. Šis pieteikums tika noraidīts divu dažādu iemeslu dēļ, proti, pirmkārt, tādēļ, ka prasītāja pamatlietā neatbilst nosacījumam par “ģimenes locekli” Direktīvas 2004/38 izpratnē, un, otrkārt, tādēļ, ka viņas bērns neatbilst minētās direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajam nosacījumam par finansiālo autonomiju.

17. 2015. gada 8. jūnijā *First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā pirmās instances tiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Apvienotā Karaliste) noraidīja *E. Bajratari* celto prasību pret Iekšlietu ministrijas lēmumu. 2016. gada 6. oktobrī *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta), Apvienotā Karaliste) noraidīja prasītājas otro prasību. Tad prasītāja pamatlietā vērsās iesniedzējtiesā ar lūgumu atļaut iesniegt apelācijas sūdzību par *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesa (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) spriedumu.

4 No Apvienotās Karalistes apsvērumiem izriet, ka laikā, kas attiecas uz izskatāmo lietu, Direktīvas 2004/38 7. pants valsts tiesībās bija transponēts ar *Immigration (European Economic Area) Regulations 2006* (2006. gada Noteikumi par imigrāciju (Eiropas Ekonomikas zona)) 4. pantu. Šī dalībvalsts precīzē, ka 2017. gada 1. februārī šos noteikumus aizstāja *Immigration (European Economic Area) Regulations 2016* (2016. gada Noteikumi par imigrāciju (Eiropas Ekonomikas zona)), bet neviena no šajos noteikumos veiktajām izmaiņām neattiecas uz izskatāmo lietu.

5 No prasītājas pamatlietā un Apvienotās Karalistes apsvērumiem izriet, ka *Toal* kundze ir Īrijas valstspiederīgā. Tā kā iesniedzējtiesa atsaucas uz *Toal* kundzes valstisko piederību Apvienotajai Karalistei, ir ļoti iespējams, ka viņai ir dubultā Apvienotās Karalistes un Īrijas valstspiederība.

18. Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa iepriekš ir nospriedusi, ka Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā izvirzītā prasība, ka Savienības pilsonim ir jābūt pietiekami daudz līdzekļiem, tiek izpildīta, ja minētajam pilsonim ir šie līdzekļi, un nav prasības attiecībā uz šo līdzekļu izcelsmi, tos var nodrošināt tostarp trešās valsts valstspiederīgais⁶. Šī tiesa norāda, ka Tiesa tomēr nav konkrēti lēmumi par to, vai ir jāņem vērā ienākumi no darba, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir nelikumīgs.

19. Šādos apstākļos *Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa) ar 2017. gada 15. decembra nolēmumu, kas Tiesas kancelejā ir iesniegts 2018. gada 9. februārī, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai ienākumi no nodarbinātības, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir nelikumīga, pilnībā vai daļēji liecina par pietiekamu līdzekļu pieejamību saskaņā ar [Direktīvas 2004/38] 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu?
- 2) Ja “jā”, vai [šīs direktīvas] 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta prasības ir izpildītas, ja nodarbinātība tiek uzskatīta par nedrošu vienīgi tās nelikumīgā rakstura dēļ?”

20. 2018. gada 6. novembrī Tiesa nosūtīja iesniedzējtiesai lūgumu sniegt paskaidrojumus saskaņā ar Reglamenta 101. pantu, uz ko iesniedzējtiesa atbildēja 2018. gada 12. decembrī⁷.

21. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāja pamatlietā un *AIRE Centre*⁸, Apvienotās Karalistes, Čehijas, Dānijas, Nīderlandes un Austrijas valdība, kā arī Eiropas Komisija.

22. Tiesas sēdē, kas notika 2019. gada 24. janvārī, mutvārdu apsvērumi tika sniegti prasītājas pamatlietā, *AIRE Centre*, Apvienotās Karalistes un Dānijas valdības, kā arī Komisijas vārdā.

IV. Analīze

A. Par pamatlietas turpinātu pastāvēšanu

23. Gan no LESD 267. panta teksta, gan no tā sistēmas izriet, ka prejudiciāla nolēmuma tiesvedības priekšnoteikums ir tas, ka valsts tiesā tiešām norit tiesvedība, kurā tai ir jāpieņem lēmums, kurā var ņemt vērā Tiesas spriedumu sakarā ar prejudiciālo jautājumu⁹. Tātad Tiesa pēc savas iniciatīvas var pārbaudīt tādas tiesvedības pastāvēšanu kā pamatlietā aplūkotā¹⁰.

24. Tiesvedība pamatlietā attiecas uz *E. Bajratari* iesniegtā pieteikuma par atvasinātām uzturēšanās tiesībām saskaņā ar Direktīvu 2004/38 noraidījumu, *Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa) saņemot lūgumu atļaut iesniegt apelācijas sūdzību par *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber)* (Administratīvā virstiesā (Imigrācijas un patvēruma lietu palāta)) spriedumu.

6 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 28. un 30. punkts), kā arī 2013. gada 10. oktobris, *Aloka* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 27. punkts).

7 Pie šī aspekta es atgriezīšos turpmāk šo secinājumu 28.–30. punktā.

8 Dalībnieks pamatlietā, *AIRE Centre* (*Advice on Individual Rights in Europe*), ir labdarības organizācija, kas sniedz informāciju un atzinumus par Savienības tiesībām un starptautiskajām cilvēktiesībām, it īpaši par 1950. gada 4. novembrī Romā parakstīto Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, un kam iesniedzējtiesa 2017. gada 22. septembrī atļāva iestāties izskatāmajā lietā.

9 Skat. spriedumus, 2008. gada 11. septembris, *UGT-Rioja* u.c. (no C-428/06 līdz C-434/06, EU:C:2008:488, 39. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 24. punkts).

10 Skat. spriedumu, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 24. punkts).

25. Taču no Apvienotās Karalistes rakstveida apsvērumiem izriet, ka *Crown Solicitor's Office* (Valdības prokurora birojs, Ziemeļīrija) 2018. gada 22. februārī un 6. martā, proti, pēc šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, iesniedzējtiesai paziņoja, ka apliecinājumi par *E. Bajratari* bērnu Īrijas valstspiederību ir atzīti par spēkā neesošiem, pamatojot, ka viņas laulātajam Apvienotajā Karalistē vairs nav bijušas atvasinātās uzturēšanās tiesībās kopš tā laika, kad 2011. gadā beidzās viņa attiecības ar Apvienotās Karalistes valstspiederīgo.

26. Šajā ziņā Apvienotās Karalistes valdība apgalvo, ka *E. Bajratari* bērniem vairs neesot Savienības pilsonības un no tās izrietošo tiesību, jo viņi vairs nav Īrijas valstspiederīgie pēc tam, kad kompetentās iestādes ir konstatējušas, ka šī valstspiederība viņiem bija atzīta, lai gan viņu tēvam vairs nebija derīgas uzturēšanās atļaujas. Līdz ar to lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu neesot priekšmeta un iesniedzējtiesas izvirzītie jautājumi esot hipotētiski. Tādēļ Tiesai neesot kompetences un tātad tai esot jāatsakās atbildēt uz šiem jautājumiem.

27. Tomēr no Apvienotās Karalistes valdības apsvērumiem tāpat izriet arī, ka 2018. gada 12. aprīlī prasītājam pamatlietā ir atļauts apstrīdēt ar prasību veikt pārbaudi tiesā (*judicial review*) lēmumus, ar ko abu viņas vecāko bērnu Īrijas valstspiederības apliecinājumi ir atzīti par spēkā neesošiem.

28. Ievērojot šos apstākļus, *Court of Appeal of Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa) tika lūgta informēt Tiesu, kā tiesvedību pamatlietā ietekmētu *E. Bajratari* abu vecāko bērnu Īrijas valstspiederības apliecinājumu iespējamā atcelšana, kā arī par šādas atcelšanas ietekmi uz prejudiciālajiem jautājumiem.

29. 2018. gada 12. decembra nolēmumā iesniedzēja norādīja, ka, lai gan tas ir iespējams, ka iesniedzējtiesā izskatāmā tiesvedība var zaudēt priekšmetu sakarā ar to, ka abi šie bērni zaudē Īrijas valstspiederību, tomēr šāds priekšmets šobrīd pastāv un ir spēkā esošs¹¹.

30. Ņemot vērā iepriekš minēto, pamatlieta joprojām tiek izskatīta iesniedzējtiesā, un Tiesas atbilde uz uzdoto jautājumu var būt noderīga šīs lietas atrisinājumam.

B. Par prejudiciālajiem jautājumiem

31. Ar abiem šiem jautājumiem, kuri ir jāanalizē kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka mazam bērnam, Savienības pilsonim, ir pietiekami daudz līdzekļu, lai nekļūtu par slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai uzturēšanās laikā, ja šos līdzekļus veido viņa tēva, trešās valsts valstspiederīgā, ienākumi no šajā dalībvalstī nelikumīgas darbības, kas veikta bez uzturēšanās un darba atļaujas.

32. Pirms atbildēt uz šo jautājumu, īsumā izvērtēšu, pirmkārt, jautājumu par to, vai prasītājas pamatlietā un viņas abu nepilngadīgo mazo bērnu, kuri nekad nav pārcēlušies vai uzturējušies citā dalībvalstī kā tā, kurā viņi ir dzimuši un kurā ir viņu dzīvesvieta, situācija ietilpst Savienības tiesību un it īpaši LESD 21. panta un Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā. Otrkārt, es pievērsīšos šādam jautājumam: vai *E. Bajratari* bērni atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, ja, kā tas ir izskatāmajā lietā, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, līdzekļus veido viņu tēva, trešās valsts valstspiederīgā, ienākumi no darba, kas ir veikts bez uzturēšanās un darba atļaujas?

¹¹ Ievērojot šajā nolēmumā sniegto iesniedzējtiesas atbildi un pretēji Apvienotās Karalistes valdības priekšlikumam, manas analīzes ietvaros ir jāatzīst, ka abi *E. Bajratari* vecākie bērni šobrīd ir Savienības pilsoņi.

1. Par Savienības pilsonim un viņa ģimenes locekļiem uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar LESD 21. pantu un Direktīvu 2004/38 piešķirtu uzturēšanās tiesību pastāvēšanu

33. Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punktu šajā direktīvā piešķirto tiesību “saņēmēji” ir “vis[i] Savienības pilsoņ[i], kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem”.

34. Izskatāmajā lietā *E. Bajratari* ir Albānijas valstspiederīgā – māte diviem nepilngadīgiem maziem bērniem, Īrijas valstspiederīgajiem, pār kuriem viņai ir faktiskā aizgādība un kuri kopš dzimšanas dzīvo vienā dalībvalstī, proti, Apvienotajā Karalistē¹².

35. Šajā ziņā no apstākļa, ka šie bērni nekad nav izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un vienmēr ir uzturējušies dalībvalstī, kurā ir dzimuši un kurā atrodas viņu dzīvesvieta, varētu secināt, ka uz viņiem neattiecas “[saņēmēja]” jēdziens Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punkta izpratnē¹³. Tomēr ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgai judikatūrai citas dalībvalsts valstspiederīgā situācija uzņēmējā dalībvalstī tikai tāpēc, ka tas dzimis uzņēmējā dalībvalstī un nav izmantojis tiesības uz brīvu pārvietošanos, nav pielīdzināma situācijai tikai valsts iekšienē, liedzot minētajam valstspiederīgajam gūt labumu uzņēmējā dalībvalstī no Savienības tiesību normām personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās jomā¹⁴.

36. Prasītājas pamatlietā abiem vecākajiem bērniem, tā kā viņi neuzturas dalībvalstī, kurai ir valstiski piederīgi, līdz ar to ir tiesības atsaukties uz LESD 21. panta 1. punktu.

37. Šādos apstākļos *E. Bajratari* bērniem ar LESD 21. panta 1. punktu un Direktīvu 2004/38 būtībā ir piešķirtas uzturēšanās tiesības Apvienotajā Karalistē.

38. Šajā ziņā ir jāprecizē, ka Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesības citas dalībvalsts teritorijā, kurai viņi nav valstiski piederīgi, tiek atzītas, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, kas ir paredzēti LESD, kā arī tā piemērošanai pieņemtās tiesību normās¹⁵.

39. Šādos apstākļos ir jāpārbauda, vai *E. Bajratari* bērni, Savienības pilsoņi, atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, un, ja tā ir, tad viņai tiks piešķirtas atvasinātās uzturēšanās tiesības uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem.

¹² Ir jāatgādina, kā to Komisija pareizi uzsvēra savos rakstveida apsvērumos, ka *E. Bajratari* iesniegtais pieteikums par uzturēšanās tiesību atzīšanu pamatojas tikai uz viņas kā personas, kurai ir faktiskā aizgādība pār saviem diviem bērniem, kuri ir Īrijas valstspiederīgie, statusu.

¹³ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 15. novembris, *Dereci* u.c. (C-256/11, EU:C:2011:734, 57. punkts); 2012. gada 6. decembris, O u.c. (C-356/11 un C-357/11, EU:C:2012:776, 42. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 40. punkts).

¹⁴ Spriedumi, 2003. gada 2. oktobris, *García Avello* (C-148/02, EU:C:2003:539, 13. un 27. punkts); 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 19. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 42. punkts). LESD 20. panta kontekstā skat. spriedumus, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124, 43. un 44. punkts), un 2016. gada 13. septembris, *CS* (C-304/14, EU:C:2016:674, 29. punkts).

¹⁵ Skat. spriedumus, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 26. punkts), un 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 45. punkts).

2. Vai E. Bajratari bērni, Savienības pilsoņi, atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem?

40. Atvasinātās uzturēšanās tiesības uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, prasītājam pamatlietā var piešķirt tikai tad, ja abi viņas nepilngadīgie mazie bērni, Savienības pilsoņi, atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, proti, it īpaši, ja viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem ir “līdzekļi [, kas] ir pietiekami [..], lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums [šajā] dalībvalstī”¹⁶.

41. Runājot par nosacījumu attiecībā uz visaptverošu veselības apdrošināšanas segumu uzņēmējā dalībvalstī, ir jāmin, ka no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Iekšlietu ministrija nav to apstrīdējusi.

42. Turpretī attiecībā uz nosacījumu, ka Savienības pilsonim ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, šī institūcija uzskatīja, ka tas netiek izpildīts¹⁷.

43. Šajā ziņā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertā analīzē liecina par to, ka iesniedzējtiesa ir informēta par Tiesas judikatūru attiecībā uz Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretāciju. Tomēr tai ir šaubas par to, vai šī judikatūra ir piemērojama izskatāmajā lietā.

44. Tātad sākumā atgādināšu šo judikatūru.

a) Tiesas judikatūra attiecībā uz nosacījumu, ka Savienības pilsonim ir jābūt pietiekamiem līdzekļiem, lai īstenotu uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī

45. Tiesa jau ir vairākkārt lēmusi lietās, kas ir līdzīgas pamatlietai, par nosacījumu par pietiekamiem līdzekļiem Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

46. Spriedumā *Zhu un Chen*¹⁸ attiecībā uz Savienības tiesību instrumentiem pirms Direktīvas 2004/38 Tiesas plēnumā Tiesa nosprieda, ka “pietiek ar to, ka dalībvalstu pilsoņiem “ir” nepieciešamie līdzekļi, un šajā normā nav prasības par šo līdzekļu izcelsmi”, kurus var sniegt tostarp trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir konkrēto nepilngadīgo pilsoņu viens no vecākiem¹⁹. Tiesa tāpat arī precizēja, pirmkārt, ka “šo interpretāciju apstiprina tas, ka tiesību normas, kas nostiprina pamatprincipu – tādu kā personu brīva pārvietošanās – jāinterpretē plaši”, un, otrkārt, ka pretēja interpretācija “papildinātu šo nosacījumu, kas formulēts šajā direktīvā, ar prasību par līdzekļu izcelsmi, kas būtu nesamērīga iejaukšanās [LESD 21. pantā] garantēto pamattiesību uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos īstenošanā, jo šāda prasība nav nepieciešama, lai sasniegtu mērķi, proti – aizsargātu dalībvalstu finanses”²⁰.

16 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pirmais bērns ir piedzimis Ziemeļīrijā 2013. gada 1. maijā un 2013. gada 15. jūlijā viņam ir izsniegts Īrijas valstspiederības apliecinājums. Iesniedzējtiesa tikai norāda, ka vienam no abiem pārējiem bērniem ir izsniegts Īrijas valstspiederības apliecinājums. Šajā ziņā no *E. Bajratari* apsvērumiem izriet, ka otrais bērns ir piedzimis Ziemeļīrijā 2014. gada novembrī. Ņemot vērā šo bērnu dzimšanas datumus, es nevaru principā izslēgt, ka viņi ir ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās tiesības šajā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktu. Šādā gadījumā Direktīvas 2004/38 III nodaļā paredzētie nosacījumi, it īpaši tie, kas ir noteikti 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā, neattiektos uz viņu uzturēšanās tiesībām, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

17 Skat. šo secinājumu 16. punktu.

18 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

19 Spriedumi, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 28. un 30. punkts). Runājot par trešās valsts valstspiederīgā, Savienības pilsoņa laulātā, nodrošinātiem līdzekļiem, skat. visnesenāko spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Singh* u.c. (C-218/14, EU:C:2015:476, 74. un 77. punkts). Attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgā, partnera, kurš dzīvo uzņēmējā dalībvalstī, nodrošinātiem līdzekļiem skat. spriedumu, 2006. gada 23. marts, Komisija/Belģija (C-408/03, EU:C:2006:192, 40., 46. un 51. punkts).

20 Spriedumi, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 31. un 33. punkts); 2006. gada 23. marts, Komisija/Belģija (C-408/03, EU:C:2006:192, 40. un 41. punkts), kā arī 2015. gada 16. jūlijs, *Singh* u.c. (C-218/14, EU:C:2015:476, 75. punkts).

47. Tiesa šo līdzekļu pietiekamības nosacījuma interpretāciju vēlreiz atkārtoja it īpaši spriedumos *Aloka* un *Moudoulou*²¹, kā arī *Rendón Marín*²².

48. Virspalātas spriedumā *Rendón Marín*²³ Tiesa, atsaucoties uz sprieduma *Zhu un Chen*²⁴ 45.–47. punktu, atgādināja, pirmkārt, ka, neļaujot vecākam, kurš ir dalībvalsts vai kādas trešās valsts valstspiederīgais un kura faktiskā aizgādībā ir nepilngadīgs Savienības pilsonis, uzturēties kopā ar šo pilsoni uzņēmējā dalībvalstī, Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesībām tiktu pilnībā atņemta šo tiesību lietderīgā iedarbībā, jo *nepilngadīga bērna uzturēšanās tiesību izmantošana* obligāti nozīmē, ka šim bērnam ir tiesības būt kopā ar personu, kuras aizgādībā bērns faktiski atrodas, un ka tāpēc šai personai ir jābūt iespējai dzīvot kopā ar bērnu uzņēmējā dalībvalstī šīs uzturēšanās laikā²⁵. Tiesa atgādināja, otrkārt, ka, ja uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī ar LESD 21. pantu un Direktīvu 2004/38 tiek piešķirtas nepilngadīgam citas dalībvalsts valstspiederīgajam, kurš atbilst šīs direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem, tad šīs pašas tiesību normas ļauj vecākam, kuram ir faktiskā aizgādība pār šo valstspiederīgo, ar viņu kopā ar uzturēties uzņēmējā dalībvalstī²⁶.

49. Ja šo judikatūru piemēro pamatlietā, tad, ja vien *E. Bajratari* bērni atbilst šajā normā noteiktajiem nosacījumiem, lai saskaņā ar LESD 21. pantu un Direktīvu 2004/38 varētu izmantot tiesības uzturēties Apvienotajā Karalistē, un ja prasītājam pamatlietā ir faktiskā aizgādība pār saviem bērniem, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, tad prasītāja saskaņā ar šīm pašām tiesību normām varēs atsaukties uz atvasinātajām tiesībām uzturēties Apvienotajā Karalistē.

50. Lai gan apstākļi, ka konkrētajiem bērniem no viņu tēva, trešās valsts valstspiederīgā, ir pietiekami līdzekļi Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, nav šķērslis, lai izpildītu šajā tiesību normā noteikto nosacījumu par pietiekamiem līdzekļiem atbilstoši šo secinājumu 46. un 47. punktā izklāstītajai interpretācijai judikatūrā, tomēr būs jāpārbauda jautājums, kas ir šīs konkrētās lietas pamatā un kuram veltīšu savu turpmāko analīzi: vai ienākumus, kas ir gūti no darbības bez darba un uzturēšanās atļaujas, var kvalificēt kā “pietiekamus līdzekļus” šīs tiesību normas izpratnē?

b) Vai ienākumus no darba, kas ir veikts bez darba un uzturēšanās atļaujas uzņēmējā dalībvalstī, var kvalificēt kā “pietiekamus līdzekļus” Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē?

51. Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāpārbauda *E. Bajratari* laulātais veiktais darbs pirms un pēc 2014. gada 12. maija, kad beidzās viņa uzturēšanās atļaujas termiņš²⁷.

52. No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu, kā arī no prasītājas pamatlietā rakstveida apsvērumiem izriet, ka laikposmā no 2009. gada līdz 2018. gada februārim *E. Bajratari* laulātais kā pavārs strādāja restorānā Belfāstā (Ziemeļīrija). Turklāt *E. Bajratari* precīzē, ka kopš tā laika viņas laulātais ir darbinieks auto mazgātavā.

21 Spriedums, 2013. gada 10. oktobris (C-86/12, EU:C:2013:645, 27. punkts).

22 Spriedums, 2016. gada 13. septembris (C-165/14, EU:C:2016:675, 48. punkts).

23 Spriedums, 2016. gada 13. septembris (C-165/14, EU:C:2016:675).

24 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

25 Spriedums, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 51. un 52. punkts). Skat. arī spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Aloka* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 28. punkts).

26 Spriedums, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 52. punkts). Skat. arī spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Aloka* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 29. punkts).

27 No prasītājas pamatlietā un Apvienotās Karalistes rakstveida apsvērumiem izriet, ka *E. Bajratari* laulātais ieradās Ziemeļīrijā 2002. gada septembrī un kopš 2005. gada viņam bija pastāvīgas attiecības ar *Īrijas valstspiederīgo*, kuras beidzās 2011. gadā. Ievērojot apstākli, ka viņš Ziemeļīrijā dzīvoja no 2005. līdz 2011. gadam kopā ar Savienības pilsoni, Komisija tiesas sēdē norādīja, ka 2011. gadā viņš būtu varējis prasīt pastāvīgo dzīvesvietu uzņemošajā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktu. Tam, ka uzturēšanās atļauju viņš saņēma 2008. gadā, nebūtu nozīmes, jo uzturēšanās atļaujas izsniegšana dalībvalsts pilsonim ir uzskatāma nevis par tiesības nodibinošu aktu, bet gan par aktu, kas dalībvalstij ļauj konstatēt citas dalībvalsts pilsoņa (vai viņa ģimenes locekļu) individuālo situāciju atbilstoši Savienības tiesību noteikumiem. Skat. spriedumus, 2011. gada 21. jūlijs, *Dias* (C-325/09, EU:C:2011:498, 48. punkts), un 2017. gada 14. septembris, *Petra* (C-184/16, EU:C:2017:684, 32. punkts).

53. Šajā ziņā atbildot uz tiesas sēdē uzdotu Tiesas jautājumu, prasītājas pamatlietā pārstāvis apstiprināja, ka pēc tam, kad viņa uzturēšanās atļaujai 2014. gadā beidzās termiņš, *E. Bajratari* laulātais zaudēja savu darba un uzturēšanās atļauju, bet tomēr turpināja strādāt restorānā, kur bija strādājis kopš 2009. gada. Tātad tikai viņa uzturēšanās atļaujas termiņa beigu dēļ *E. Bajratari* laulātā darbs ir kļuvis nelikumīgs. Neskatoties uz šīs atļaujas termiņa beigām, viņam esot bijis jāturpina veikt nodokļu maksājumus un iemaksas sociālā nodrošinājuma sistēmā, un atbilstoši tiesas sēdē apstiprinātajam viņa darba devējs esot periodiski ieturējis summas ienākumu gūšanas vietā²⁸.

54. Šādos apstākļos ir jāatgādina, ka Savienības pilsoņu uzturēšanās tiesības citas dalībvalsts teritorijā, kurai viņi nav valstiski piederīgi, tiek atzītas, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, kas ir paredzēti LESD, kā arī tā piemērošanai pieņemtās tiesību normās²⁹, šos ierobežojumus un nosacījumus piemērojot, ievērojot Savienības tiesībās noteiktos ierobežojumus un atbilstoši šo tiesību vispārējiem principiem, it īpaši samērīguma principam³⁰.

55. Līdz ar to ir jānoskaidro, vai *E. Bajratari* iespējamo uzturēšanās tiesību atteikums, pamatojoties uz apsvērumu, ka viņas laulātā ienākumi, kas ir nopelnīti bez darba un uzturēšanās atļaujas, nav pietiekami līdzekļi Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir samērīguma principam atbilstošs pasākums.

56. Ņemot vērā apstākļus pamatlietā, samērīguma principa pārbaude nozīmē noskaidrot, vai valsts pasākumi, kas ir veikti, lai noteiktu prasītājas pamatlietā un viņas bērnu uzturēšanās tiesības atkarībā no Apvienotās Karalistes likumīgām interesēm, ir vajadzīgi un piemēroti, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

57. Šajā ziņā atgādinu, ka Direktīvas 2004/38 galvenais mērķis atbilstoši no tās 1.–4. apsvēruma izrietošajam ir veicināt pamata un individuālo tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, kas Savienības pilsoņiem tieši ir piešķirtas LESD 21. panta 1. punktā, istenošanu un ka šīs direktīvas mērķis ir it īpaši nostiprināt šīs tiesības³¹. Šī galvenā mērķa ietvaros Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktā nosacījuma par pietiekamiem līdzekļiem *konkrētais mērķis* ir, kā tas izriet no šīs direktīvas 10. apsvēruma, lai “personām [..] nebūtu jāklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai”³².

58. No šo secinājumu 46. punktā atgādinātās judikatūras izriet, ka pietiek ar to, ka dalībvalstu pilsoņiem “ir” nepieciešamie līdzekļi, un Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā “nav prasības par šo līdzekļu izcelsmi”³³. Tiesa uzskata, ka saskaņā ar pretēju interpretāciju tiktu papildināts šis nosacījums, kas formulēts šajā direktīvā, ar prasību par līdzekļu izcelsmi, kas būtu *nesamērīga iejaukšanās* LESD 21. pantā garantēto pamattiesību uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos īstenošanā, jo šāda prasība nav nepieciešama, lai sasniegtu mērķi, proti – aizsargātu dalībvalstu finanses³⁴.

28 Atbildot uz jautājumu, ko Tiesa uzdeva tiesas sēdē, prasītājas pamatlietā pārstāvis tostarp paziņoja, ka *E. Bajratari* laulātā gada alga sasniedza 17 000 sterliņmārciņu (GBP) (19 315 EUR) 2014. gadā un 20 000 GBP (22 718 EUR) iepriekšējos gados.

29 Spriedumi, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 26. punkts), un 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 45. punkts).

30 Spriedumi, 2002. gada 17. septembris, *Baumbast* un R (C-413/99, EU:C:2002:493, 91. punkts); 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 32. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 45. punkts).

31 Spriedumi, 2008. gada 25. jūlijs, *Metock* u.c. (C-127/08, EU:C:2008:449, 82. punkts); 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c. (C-673/16, EU:C:2018:385, 18. punkts), kā arī 2019. gada 11. aprīlis, *Tarola* (C-483/17, EU:C:2019:309, 23. punkts).

32 Spriedumi, 2011. gada 21. decembris, *Ziolkowski un Szeja* (C-424/10 un C-425/10, EU:C:2011:866, 40. punkts); 2012. gada 4. oktobris, Komisija/Austrija (C-75/11, EU:C:2012:605, 60. punkts), kā arī 2013. gada 19. septembris, *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565, 54. punkts).

33 Spriedumi, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 28. un 30. punkts); 2006. gada 23. marts, Komisija/Belģija (C-408/03, EU:C:2006:192, 40, 46. un 51. punkts), kā arī 2015. gada 16. jūlijs, *Singh* u.c. (C-218/14, EU:C:2015:476, 74. un 77. punkts).

34 Spriedumi, 2004. gada 19. oktobris, *Zhu un Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 31. un 33. punkts); 2006. gada 23. marts, Komisija/Belģija (C-408/03, EU:C:2006:192, 40. un 41. punkts), kā arī 2015. gada 16. jūlijs, *Singh* u.c. (C-218/14, EU:C:2015:476, 75. punkts).

59. Līdz ar to ir acīmredzami, ka apstākļi, ka *E. Bajratari* bērnu, mazgadīgu Eiropas pilsoņu, tēvs sāka strādāt 2009. gadā, kamēr bija derīga viņa uzturēšanās atļauja, un turpināja strādāt to pašu darbu uzņēmējas dalībvalsts teritorijā bez darba un uzturēšanās atļaujas pēc tam, kad bija beidzies šis uzturēšanās atļaujas termiņš, nevar būt iemesls, kas ļautu papildināt Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu ar prasību attiecībā uz “pietiekamu līdzekļu” izcelsmi, kāda šajā normā nav paredzēta.

60. Turklāt ir jāatgādina, ka no Komisijas 2009. gada 2. jūlija Paziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei par norādījumiem, kā labāk transponēt un piemērot Komisijas Direktīvu 2004/38/EK³⁵, izriet, ka, lai līdzekļus uzskatītu par “pietiekamiem”, tiem nav jābūt regulāriem, un tie var būt uzkrāta kapitāla veidā³⁶. Proti, *vienīgi sociālo pabalstu saņemšana* var tikt uzskatīta par būtisku, nosakot, vai attiecīgā persona ir slogs sociālās palīdzības sistēmai³⁷. Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka “tikai ar to vien, ka dalībvalsts pilsonis saņem sociālās palīdzības pabalstu, nevar būt pietiekami, lai pierādītu, ka viņš rada pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai”³⁸.

61. Tādējādi Direktīvas 2004/38 14. panta 3. punktā ir paredzēts, ka, “ja Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi izmanto uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu, tas nav priekšnoteikums tūlītējai viņa/viņas izraidīšanai”. Turklāt no šīs direktīvas 16. apsvēruma izriet, ka, kamēr vien personas, kurām ir uzturēšanās tiesības, neklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, tās nebūtu jāizraida³⁹.

62. Tiesa jau ir atgādinājusi, ka no Direktīvas 2004/38 16. apsvēruma izriet, ka, lai noteiktu, vai *sociālās palīdzības saņēmējs* nav kļuvis par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, uzņēmējai dalībvalstij pirms izraidīšanas pasākuma noteikšanas ir jāpārbauda, vai attiecīgā persona nav nonākusi pagaidu grūtībās, kā arī jāņem vērā uzturēšanās ilgums un šīs personas personiskie apstākļi, tāpat kā šai personai piešķirtā atbalsta summa⁴⁰.

63. Šo Direktīvas 2004/38 16. apsvērumā trīs uzskaitīto kritēriju izvērtējuma ietvaros valsts iestādēm ir jāizvērtē tostarp ilgums, cik ilgi pabalsts ir ticis piešķirts, Savienības pilsoņa un viņa ģimenes locekļu piesaiste uzņēmējas dalībvalsts sabiedrībai, īpaši apstākļi saistībā ar vecumu, veselības stāvokli, ģimenes un ekonomisko situāciju un, vai Savienības pilsonis (vai viņa ģimenes locekļi) iepriekš ir bijis ļoti atkarīgs no sociālās palīdzības, kā arī cik ilgi šis pilsonis (vai viņa ģimenes locekļi) ir maksājis sociālās apdrošināšanas iemaksas uzņēmējā dalībvalstī⁴¹.

64. Izskatāmajā lietā ne vien nekas nenorāda uz to, ka *E. Bajratari* bērni būtu izmantojuši sociālo palīdzību uzņēmējā dalībvalstī⁴², bet tiesas sēdē tika apstiprināts apstākļi, kas iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, ka *E. Bajratari* laulātais, viņas bērnu tēvs, pēc tam kad bija beidzies viņa uzturēšanās atļaujas termiņš, turpināja veikt uzņēmējas dalībvalsts sociālās apdrošināšanas sistēmā iemaksas ar nodokļiem un ienākumu gūšanas vietā periodiski ieturētiem maksājumiem.

35 COM(2009) 313, galīgā redakcija (turpmāk tekstā – “Komisijas norādījumi”).

36 Komisijas norādījumi, 8. lpp.

37 Komisijas norādījumi, 9. lpp.

38 Spriedums, 2013. gada 19. septembris, *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565, 75. punkts).

39 Skat. Komisijas norādījumus, 9. lpp.

40 Spriedums, 2013. gada 19. septembris, *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565, 69. punkts).

41 Skat. Komisijas norādījumus, 8. un 9. lpp. Turklāt atgādinu, ka no Direktīvas 2004/38 16. apsvēruma izriet, ka “izraidīšanu nekādā ziņā nedrīkstētu piemērot darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām vai darba meklētājiem, kas atbilst Tiesas definīcijai, izņemot gadījumus, kad tas notiek sabiedriskās kārtības [un] valsts drošības dēļ”.

42 Turklāt atgādinu, ka no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Iekšlietu ministrija nav apstrīdējusi Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteikto nosacījumu attiecībā uz bērnu veselības apdrošināšanu. Šajā ziņā skat. šo secinājumu 41. punktu.

65. Šādos apstākļos norādīšu vispirms, kā tas izriet no šo secinājumu 53. punkta, ka *E. Bajratari* laulātā veiktā darba iespējamā nelikumība principā izriet tikai no tā, ka beidzās viņa uzturēšanās atļaujas termiņš. Turklāt darbs, ko viņš strādāja līdz viņa uzturēšanās atļaujas termiņa beigām un turpināja strādāt pēc tam, kā tāds nebija nelikumīgs, vēl jo vairāk, manuprāt, tāpēc, ka no šajā darbā gūtajiem ienākumiem saskaņā ar valsts tiesībām tika veikti nodokļu maksājumi un iemaksas sociālā nodrošinājuma sistēmā. Tādējādi es uzskatu, ka situāciju, kad darbinieks maksā nodokļus un veic sociālā nodrošinājuma iemaksas, ko ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, nevar uzskatīt par tādu, kas ir pretrunā dalībvalstu publisko finanšu aizsardzībai.

66. Turklāt tas, ka līdzekļiem ir jābūt pietiekamiem, un tas, ka no krimināla rakstura darbības iegūti līdzekļi ir nelikumīgi, bez šaubām ir divas pilnībā atšķirīgas lietas. Tātad Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretācijai šīs atšķirības sekas var būt tikai netiešas: ja, piemēram, līdzekļus nepilngadīgu bērnu, Savienības pilsoņu, rīcībā veido cita Savienības pilsoņa vai trešās valsts valstspiederīgā ienākumi no noziedzīgas darbības, piemēram, narkotiku tirdzniecības, un ja šī persona tiek sodīta ar cietumsodu, tad šiem bērniem principā faktiski vairs nebūs līdzekļu ikdienas izdevumu segšanai.

67. Turpinājumā ir jānorāda, ka, neskatoties uz darba un uzturēšanās atļaujas zaudēšanu pēc uzturēšanās atļaujas termiņa beigām 2014. gada 12. maijā, uzņēmēja dalībvalsts ne tikai *piecu gadu* garumā pieļāva *E. Bajratari* laulātā klātbūtni, kuras laikā viņš, es atgādinu, turpināja veikt nodokļu un sociālos maksājumus, bet, kā tas tika arī apstiprināts tiesas sēdē, viņa otrajam bērnam šajā laikposmā – 2016. gada 26. jūlijā – tika izsniegts Īrijas valstspiederības apliecinājums.

68. Turklāt, kā Komisija to pareizi norādīja, Savienības pilsoņu, kuri pārvietojas, tostarp bērnu, Savienības pilsoņu, tiesības uzturēties citā dalībvalstī tiktu būtiski vājinātas, ja jebkurā brīdī šīs tiesības varētu liegt, pamatojot ar neskaidri definētiem pārkāpumiem, kurus uzņēmējā dalībvalstī vai citur ir veikušas personas, kuru aizgādībā vai kuru aprūpē bērni atrodas. Proti, ņemot vērā darbību, kuras var kvalificēt kā nelikumīgas, ļoti lielo dažādību ne tikai vienā dalībvalstī, bet arī salīdzinot dažādas dalībvalstis un dažādus laikposmus, šāda pieeja radītu reālu tiesiskās drošības apdraudējumu un vairotu situācijas, kad Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesības varētu tikt apšaubītas tādēļ, ka pastāv šaubas attiecībā uz apstākļiem, kādos ir iegūti viņa rīcībā esošie līdzekļi⁴³.

69. Visbeidzot šādos apstākļos, manuprāt, dalībvalsts iestāžu atteikums atzīt ienākumus no uzņēmējā dalībvalstī bez darba un uzturēšanās atļaujas veikta darba, jo ir beidzies uzturēšanās atļaujas termiņš, ir jāatzīst par nesamērīgu pasākumu, ar ko tiek nepamatoti aizskarta nepilngadīgu mazu bērnu, Savienības pilsoņu, brīva pārvietošanās un uzturēšanās, tādējādi, ka tas nav nepieciešams izvīrītā mērķa sasniegšanai, proti – lai aizsargātu dalībvalstu publiskās finanses.

70. Līdz ar to, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā pietiek, ka ienākumi ir gūti no darba, kas uzņēmējā dalībvalstī ir veikts bez darba un uzturēšanās atļaujas, lai uzskatītu, ka Savienības pilsonim ir “pietiekami līdzekļi” Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

71. Šādos apstākļos uzskatu, ka *E. Bajratari* bērni ne tikai ietilpst LESD 21. panta un Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomā, bet viņi arī atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem nosacījumiem. Tātad *E. Bajratari* var atsaukties uz uzturēšanās tiesībām, kas ir atvasinātas no viņas bērnu uzturēšanās tiesībām.

43 It īpaši var iedomāties situāciju, kad konkrētā persona nav ievērojusi termiņu savu ienākumu nodokļu nomaksai vai vienkārši nav apmaksājusi pēdējo elektrības rēķinu.

3. Analīze par Apvienotās Karalistes izvirzīto argumentu attiecībā uz sabiedriskās kārtības izņēmumu

72. Apvienotās Karalistes valdība savos rakstveida apsvērumos apgalvo, ka, tā kā prasītājas pamatlietā laulātais atrodas tās teritorijā nelikumīgi, viņa darbs kā tāds ir nelikumīgs. Šajā ziņā šī valdība precizē, ka atbilstoši tās iekšējai tiesību sistēmai darbs bez atļaujas tiek uzskatīts par pretēju sabiedriskai kārtībai un ne tikai darba devējam, bet kopš 2016. gada 12. jūlija arī darba ņēmējam par to tiek piemērotas civiltiesiskas un krimināltiesiskas sankcijas⁴⁴.

73. Protams, kā to apgalvo Dānijas, Nīderlandes un Austrijas valdība, no Komisijas norādījumiem izriet, ka valsts iestādes var pārbaudīt līdzekļu esamību, likumību, apmēru un pieejamību. Komisija, atbildot uz tiesas sēdē Tiesas uzdotu jautājumu, tomēr norādīja, ka dalībvalstu kontrole par pietiekamu līdzekļu esamību vai to likumību attiecas tikai uz to, vai pastāv *noziedzība vai tiesību ļaunprātīga izmantošana*⁴⁵, un tāpat to, vai Savienības pilsoņa vai viņa ģimenes locekļu konkrētajai situācijai ir vai nav piemērojama Direktīvas 2004/38 VI nodaļa. Tādējādi dalībvalsts var veikt visus nepieciešamos pasākumus saskaņā ar savām krimināltiesībām, lai sauktu pie atbildības par pārkāpumiem, ja nelikumīgie ienākumi ir gūti no noziedzīgas darbības, kā, piemēram, narkotiku tirdzniecība. Šādā gadījumā no Direktīvas 2004/38 VI nodaļas izriet, ka dalībvalstīm ir iespēja atsaukties uz izņēmumu tostarp saistībā ar sabiedriskās kārtības uzturēšanu un valsts drošības nodrošināšanu.

74. Turklāt ir jāatgādina – kā atkāpes no Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu uzturēšanās tiesībām pamatojums “sabiedriskās kārtības” un “valsts drošības” jēdzieni ir jāsaprot *šauri* tādējādi, ka dalībvalstis nevar vienpusēji noteikt to piemērojamību bez Savienības iestāžu kontroles⁴⁶.

75. Saistībā ar “sabiedriskās kārtības” jēdzienu Tiesa ir nospriedusi, ka katrā ziņā tas nozīmē, ka papildus sabiedriskās kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums, pastāv reāli un pietiekami nopietni draudi sabiedrības pamatinteresēm⁴⁷.

44 Austrijas valdība arī atsauca uz valsts drošību.

45 Apvienotās Karalistes un Čehijas valdība kā ļaunprātīgu izmantošanu kvalificē situāciju, kad viens no vecākiem, pateicoties nelikumīgam darbam, iegūtu tiesības strādāt, jo tiktu nodibinātas uzturēšanās tiesības. Šīs valdības uzskata, ka tādējādi tiktu atbalstīta nelikumīga rīcība šo tiesību nodibināšanai, kas līdzinātos Direktīvas 2004/38 35. pantā aizliegtajai tiesību ļaunprātīgai izmantošanai. Tomēr ir jāpiebilst, ka lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu nekas nenorāda uz tiesību ļaunprātīgu izmantošanu. Katrā ziņā atgādinu, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka, “lai tiktu pierādīta ļaunprātīga tiesību izmantošana, ir jābūt gan objektīvu apstākļu kopumam, no kura izriet, ka, lai arī formāli ievērojot Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētos nosacījumus, ar šo tiesisko regulējumu sasniedzamais mērķis nav sasniegts, gan subjektīvam elementam, proti, vēlmei gūt no Savienības tiesībām izrietošu labumu, mākslīgi radot tā gūšanai vajadzīgos nosacījumus”: spriedumi, 2012. gada 16. oktobris, Ungārija/Slovākija (C-364/10, EU:C:2012:630, 58. punkts un tajā minētā judikatūra); 2014. gada 12. marts, O. un B. (C-456/12, EU:C:2014:135, 58. punkts), kā arī 2014. gada 18. decembris, *McCarthy* u.c. (C-202/13, EU:C:2014:2450, 54. punkts).

46 It īpaši skat. spriedumus, 1974. gada 4. decembris, *van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133, 18. punkts); 2004. gada 29. aprīlis, *Orfanopoulos* un *Oliveri* (C-482/01 un C-493/01, EU:C:2004:262, 64. un 65. punkts); 2007. gada 7. jūnijs, Komisija/Nīderlande (C-50/06, EU:C:2007:325, 42. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, CS (C-304/14, EU:C:2016:674, 37. punkts). Apvienotā Karaliste, daļēji citējot 2012. gada 22. maija sprieduma I (C-348/09, EU:C:2012:300) 23. punktu, apgalvo, ka dalībvalstis saskaņā ar to valsts vajadzībām, kuras katrā dalībvalstī un laika periodā var atšķirties, var brīvi noteikt sabiedriskās kārtības un valsts drošības prasības. Tomēr šī sprieduma 23. punkts ir šāds: “Lai arī dalībvalstis saskaņā ar to vajadzībām, kuras katrā dalībvalstī un laika periodā var atšķirties, būtībā var brīvi noteikt sabiedriskās kārtības un valsts drošības prasības, it īpaši kā *attaisnojumu atkāpei no personu brīvas pārvietošanās pamatprincipa, tomēr šīs prasības ir jāinterpretē šauri* un to saturu nevar noteikt katra dalībvalsts vienpusēji bez Eiropas Savienības iestāžu kontroles”. Atgādinu, kas šis spriedums attiecas uz Direktīvas 2004/38 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā ietvertā jēdziena “nopietni valsts drošības apsvērumi” interpretāciju saistībā ar Savienības pilsoņa kriminālsodu ar brīvības atņemšanu uz septiņiem gadiem un sešiem mēnešiem par seksuālo vardarbību pret nepilngadīgo, par vardarbīgu dzimumtieksmes apmierināšanu, kā arī izvarošanu. Izcēlums mans. Skat. nesen pasludināto spriedumu, 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c. (C-673/16, EU:C:2018:385, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Spriedumi, 1975. gada 28. oktobris, *Rutili* (36/75, EU:C:1975:137, 28. punkts); 2008. gada 10. jūlijs, *Jipa* (C-33/07, EU:C:2008:396, 23. punkts), kā arī 2016. gada 13. septembris, CS (C-304/14, EU:C:2016:674, 38. punkts).

76. Saistībā ar “valsts drošības” jēdzienu Tiesa ir atzinusi, ka šis jēdziens ietver gan dalībvalsts iekšējo, gan ārējo drošību un ka tādējādi nopietns valsts iestāžu un dienestu darbības apdraudējums, kā arī iedzīvotāju izdzīvošana, tāpat kā ārējo attiecību vai tautu mierīgas līdzāspastāvēšanas būtiska traucējuma risks vai arī militāro interešu apdraudējums var ietekmēt valsts drošību. Tiesa ir arī nospriedusi, ka cīņa pret noziedzību, kas ir saistīta ar narkotiku tirdzniecību organizētā grupā vai pret terorismu, ietilpst “valsts drošības” jēdzienā⁴⁸.

77. Atgādinu, ka no Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punkta pirmās daļas izriet, ka, lai Savienības pilsoņa vai viņa ģimenes locekļa uzturēšanās tiesību ierobežošanas pasākumi, it īpaši sabiedriskās kārtības pasākumi, būtu pamatoti, ir jāievēro samērīguma princips un ir jābalstās tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību⁴⁹.

78. Izskatāmajā lietā ir acīmredzami, kā tas izriet no šo secinājumu 64.–69. punkta, ka *E. Bajratari* uzturēšanās tiesību atteikums, pamatojot ar Apvienotās Karalistes izvirzīto sabiedriskās kārtības izņēmuma argumentu, neatbilst nevienam no šiem abiem nosacījumiem.

79. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka ar pārējiem argumentiem, kurus turpmāk īsumā izklāstīšu, var pamatot manu secinājumu, ka uz *E. Bajratari* bērniem ne vien attiecas LESD 21. panta un Direktīvas 2004/38 piemērošanas joma, bet viņi arī atbilst Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, un ka tādējādi *E. Bajratari* var atsaukties uz uzturēšanās tiesībām, kas ir atvasinātas no viņas bērnu uzturēšanās tiesībām.

4. Par Direktīvas 2004/38 un LESD 21. panta lietderīgo iedarbību

80. Visupirms ir jānorāda, ka ar atbildi, kas būtu pretēja manis nupat ieteiktajai atbildei, tiktu liegta Direktīvā 2004/38 un LESD 21. pantā piešķirto uzturēšanās tiesību lietderīgā iedarbība. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, ņemot vērā Direktīvas 2004/38 kontekstu un mērķus, tās tiesību normas, kas šajā gadījumā ir piemērojamas pēc analogijas, nevar tikt interpretētas šauri un tām katrā ziņā nedrīkst liegt to lietderīgo iedarbību⁵⁰.

81. Šī iemesla dēļ spriedumā *Zhu un Chen*⁵¹ Tiesa ņēma vērā apstākli, ka mazi bērni, Savienības pilsoņi, nespēj paši sevi apgādāt, nospriežot, ka aizliegums vienam no vecākiem, kas ir dalībvalsts vai trešās valsts pilsonis, kura faktiskā aizgādībā atrodas nepilngadīgs Savienības pilsonis, uzturēties ar šo bērnu uzņēmējā dalībvalstī padarītu bērna uzturēšanās tiesības par neefektīvām, jo *nepilngadīga bērna uzturēšanās tiesību izmantošana* obligāti nozīmē, ka šim bērnam ir tiesības būt kopā ar personu, kuras aizgādībā bērns faktiski atrodas, un ka tāpēc šai personai ir jābūt iespējai dzīvot kopā ar bērnu uzņēmējā dalībvalstī šīs uzturēšanās laikā⁵².

82. Jānorāda, ka šis princips, ko Tiesa pirmo reizi noteica spriedumā *Zhu un Chen*⁵³, interpretējot Direktīvu 2004/38 un LESD 21. pantu, pēc tam tika apstiprināts spriedumā *Ruiz Zambrano*⁵⁴, interpretējot LESD 20. pantu. Tādējādi šī pēdējā minētā sprieduma 44. punktā Tiesa nosprieda, ka “šāda uzturēšanās tiesību atteikuma rezultātā minētajiem bērniem, kas ir Savienības pilsoņi, būtu jāpamet Savienības teritorija, lai būtu kopā ar vecākiem. Līdzīgi, ja šādai personai netiktu piešķirta

48 Spriedums, 2016. gada 13. septembris, CS (C-304/14, EU:C:2016:674, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Spriedums, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 59. punkts).

50 Spriedumi, 2007. gada 11. decembris, *Eind* (C-291/05, EU:C:2007:771, 43. punkts); 2008. gada 25. jūlijs, *Metock* u.c. (C-127/08, EU:C:2008:449, 84. punkts); 2018. gada 5. jūnijs, *Coman* u.c. (C-673/16, EU:C:2018:385, 39. punkts), kā arī 2019. gada 11. aprīlis, *Tarola* (C-483/17, EU:C:2019:309, 38. punkts).

51 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

52 Spriedums, 2016. gada 13. septembris, *Rendón Marín* (C-165/14, EU:C:2016:675, 51. un 52. punkts). Skat. arī spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Aloka* un *Moudoulou* (C-86/12, EU:C:2013:645, 28. punkts).

53 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

54 Spriedums, 2011. gada 8. marts (C-34/09, EU:C:2011:124, 43. un 44. punkts).

darba atļauja, pastāv risks, ka tai nebūs nepieciešamie līdzekļi, lai uzturētu sevi un savu ģimeni, un tā rezultātā atkal viņa bērniem, kuriem ir Savienības pilsonība, būtu jāpamet Savienības teritorija. Šādos apstākļos minētie Savienības pilsoņi *faktiski* nevar izmantot tiesības, kas viņiem piešķirtas sakarā ar viņu kā Savienības pilsoņu statusu”⁵⁵.

83. Lasot abus šos spriedumus, ļoti skaidri izriet, ka Tiesa savu argumentāciju ir pamatojusi ar vienu pašu principu: bērns nevar pierādīt, ka viņam ir līdzekļi, un līdz ar to viņa līdzekļiem ir jānāk no personas, kuras faktiskā aizgādībā šis bērns atrodas. Ja tiek pieņemts, ka bērns var pierādīt, ka viņam ir pietiekami līdzekļi no personas, kuras faktiskā aizgādībā bērns atrodas, būtu absurdi atteikt šai personai uzturēšanās tiesības un tātad – iespēju strādāt. Šāda atteikuma gadījumā mēs būtu tādā situācijā, kādā ir čūska, kas kož sev astē, proti, ar argumentu loku būtībā tiktu liegta LESD 21. panta un Direktīvas 2004/38 lietderīgā iedarbība. Šāda atteikuma sekas būtu tādas, ka neviens bērns, nepilngadīgs Savienības pilsonis, tādā situācijā kā pamatlietā nevarētu atbilst šīs direktīvas 7. panta 1. punkta b) apakšpunkta nosacījumiem. Ir jānorāda, ka šiem bērniem, ja viņi būtu pieaugušie, būtu ne vien Savienības pilsoņa statuss, kas saskaņā ar pastāvīgo judikatūru var būt dalībvalstu valstspiederīgo pamatstatuss⁵⁶, bet arī strādājošā statuss.

84. Turklāt ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka tiesības brīvi pārvietoties kā Savienības tiesību pamatprincips ir vispārējs noteikums, tāpēc Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētie nosacījumi ir jāinterpretē šauri, kā arī ievērojot Savienības tiesībās noteiktās robežas un samērīguma principu⁵⁷.

85. Izskatāmajā lietā *E. Bajratari* bērni ir Īrijas valstspiederīgie, lai gan viņi vienmēr ir uzturējušies Apvienotajā Karalistē, savukārt lietā, kurā ir pieņemts spriedums *Ruiz Zambrano*⁵⁸, bērniem bija tās dalībvalsts valstspiederība, kurā viņi vienmēr bija dzīvojuši. Ja *E. Bajratari* bērni būtu bijuši Apvienotās Karalistes valstspiederīgie, tad bez šaubām būtu piemērojama sprieduma *Ruiz Zambrano* judikatūra.

86. Līdz ar to rodas šāds jautājums: vai tas nebūtu pilnīgi neloģiski, ja bērnam, Savienības pilsonim, būtu vairāk tiesību saskaņā ar LESD 20. pantu, nekā tad, ja viņam ir piemērojams, kā izskatāmajā lietā, LESD 21. pants un Direktīva 2004/38?

87. Es domāju, ka būtu.

88. Līdz ar to, lai gan *E. Bajratari* bērniem ir citas valsts valstspiederība, nevis tās dalībvalsts, kurā viņi uzturas un kurā viņi turklāt ir dzimuši un dzīvo kopš dzimšanas, es uzskatu, ka izskatāmajā lietā ir jāpiemēro princips, ko Tiesa ir noteikusi spriedumos *Zhu* un *Chen*⁵⁹ un *Ruiz Zambrano*⁶⁰.

89. Šādos apstākļos, manuprāt, ir atbilstoši gan ievērot tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, kā tās ir noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pantā, gan ņemt vērā bērna intereses, kas ir atzītas šīs hartas 24. panta 2. punktā.

55 Spriedums, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano* (C-34/09, EU:C:2011:124, 44. punkts). Izcēlums mans.

56 Spriedums, 2001. gada 20. septembris, *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458, 31. punkts). Skat. nesen pasludinātos spriedumus, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 64. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2019. gada 12. marts, *Tjebbes* u.c. (C-221/17, EU:C:2019:189, 31. punkts).

57 Spriedums, 2013. gada 19. septembris, *Brey* (C-140/12, EU:C:2013:565, 70. punkts).

58 Spriedums, 2011. gada 8. marts (C-34/09, EU:C:2011:124).

59 Spriedums, 2004. gada 19. oktobris (C-200/02, EU:C:2004:639).

60 Spriedums, 2011. gada 8. marts (C-34/09, EU:C:2011:124).

V. Secinājumi

90. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Court of Appeal in Northern Ireland* (Ziemeļīrijas apelācijas tiesa, Apvienotā Karaliste) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis), 7. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka mazam bērnam, Savienības pilsonim, ir pietiekami daudz līdzekļu, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, ja tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkoti šos līdzekļus veido ienākumi, ko viņa tēvs, trešās valsts valstspiederīgais, ir guvis no darbības, kas šajā dalībvalstī ir veikta nelikumīgi – bez uzturēšanās un darba atļaujas.